

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמודם
"חוקי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דיני חופה ב'

בקשה:
נא לשלוח לכמה שיותר
אנשים כדי שיגיע הלכות
אלו לבתי בני ישראל,
לתועלת הציבור, וכך יש
לכם יד בהפצת תורה
ובהלכות נחוצות

לקבל הגליון כל שבוע במייל:
Paskenshtibel@gmail.com

אפשר להוריד
גליונות קודמים
[Archives - ארכיון](#)

לתרומות

שעות קבלת הקהל "בחדר הוראה" רח' מנחת יצחק 20 ירושלים | טל: 052-7619332 | paskenshtibel@gmail.com
ימים א-ה: 4:30 אחה"צ עד 8:00 בערב | יום ו': 10 עד 11 בבוקר, ומשעה לפני הדלקת נרות

לוקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמודם
"תקצי חיים"
לעשות רצונך
בלרב שלם

"עוד ישמע בערי יהודה וכחוצות ירושלים"

קול כלה

קול חתן

שע"י "חדר הזרעה"

שבונת מנחת יצחק פעה"ק ירושלם תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

282

פרשת וישלח תשפ"ג

דיני ומנהגי הופה - ב'

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

ט. **חופה בלילה.** כשהחופה נערכת בלילה, י"א שצריכים להתענות עד החופה ומשום חשש שיכרות (ערוה"ש אבהע"ז סי' ס"א סכ"א), אבל כמה פוסקים נוקטים שאינם צריכים להתענות אלא עד צאת הכוכבים (חכ"א) כלל קט"ו סי' ב' הובא בפתח"ת שם), ולכן מי שקשה עליהם התענית, יכולים לשבור הצום אחר צאת הכוכבים קודם החופה (נתיבות השלום סי' י"ט סי"ב), אבל עכ"פ צריכים להיזהר שלא לשתות שום משקה המשכר לפני החופה (חכ"א שם, קיצשו"ע סי' קמ"ו ס"א, ערוה"ש שם).

מכילים החתן לחופה

י. **היתר קשרים**
המנהג להתיר כל הקשרים שיש בבגדי החתן והכלה קודם החופה, כגון קשר העניבה, קשר שיש בגארט"ל, שרוכי נעליים ומכנסיים וכדומה, והטעם מבואר שחוששים לכשפים (שלחן העזר סי' ז' ס"ד בשם ס' המטעמים, טעמי מנהגים אות תתקנ"א).

הסרת חפצים

יא. **המנהג שהחתן מוציא כל החפצים שמונחים בבגדיו, כגון מעות, שעון יד או כיס, עט, חפתים [cufflinks], וכן מסירה הכלה כל תכשיטיה מעליה, והטעם כדי להזכיר לו מה שכתוב באבות (פ"ו מ"ט) שאין מלווין לאדם לא כסף ולא זהב אלא תורה ומעשים טובים בלבד (שלחן העזר ח"ב קל"ו. הע' לסי' ז').**

יב. **טישו.** אבל יכולים לאחוז טישו בידם, שבזמנינו אין לו חשיבות כלל (נעימת החיים עמ' רע"ט), וכן יכולים לשים פתקים של תפילות ושמות בכיסם כדי להתפלל מהם ועליהם תחת החופה.

מלבישים החתן

יג. **קיט"ל.** בכל מקומות ישראל נוהגים שהחתן לובש קיט"ל בשעת החופה (מהר"ם מינץ סי' ק"ט), וכמה טעמים נאמרו במנהג זה. משום קיום מה שכתוב "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" (כל בו עניני נישואין), ומשום שמוחלין לו כל עונותיו (מטה משה), ומשום שהחתן נמשל לכהן הלוּבש בגדי לבנים (ס' מטעמים ערך חו"כ אות קכ"א), וגם משום כדי להזכיר לו יום המיתה (קיצשו"ע סי' קמ"ז ס"ד).

יד. **בגד עליון על הקיטל.** מעל הקיטל לובש החתן את בגד העליון, ויש שמרמזים בזה שהוא כמו אש שחורה על גבי אש לבנה כמו שהיה במתן תורה (אמרי אמת ליקוטים נישואין).

טו. **מלבישים החתן.** המנהג שהשושבינים או חשובי העיר הם שמלבישים להחתן את הקיטל והבגד העליון שעליו קודם החופה, והטעם דמזכירין לו יום המיתה שאז אחרים הם המלבישים (יעב"ץ, קיצשו"ע), וי"א הטעם לפי שחתן דומה למלך שעבדים משמשין אותו ומלבישין לו את מלבושיו (ס' מטעמים חו"כ אות קל"ו).

טז. **שרוול מעיל בחוץ.** יש נוהגים שהחתן אינו מכניס ידו השמאלית לתוך שרוול המעיל אלא מניח המעיל על הכתף (ש"ת נהרי אפרסמון י"ד סי' כ"ו), והטעם משום כדי לעשות שינוי במלבוש החתן זכר לחרבן (מוסד על מהר"ל נישואין) שהוא כעין מה שאבל עושה זכר לחרבן (ש"ע י"ד סי' ש"מ סט"ז).

לפני כמה שנים כתבנו על דיני ומנהגי חופה (גליון חוקי חיים 108) שכולל הלכות על קנין האירוסין וקנין הנישואין, גדרי מהות החופה, ומנהגי כיסוי פני הכלה - באדקע"ן, צורת מבנה החופה, ומנהג של נרות דולקים וכדומה, וכאן בעזה"ש"ת נביא עוד מדיני ומנהגי חופה.

תענית ביום החופה

מחילת עונות

א. **חתן.** חתן ביום חופתו מוחלין לו כל עונותיו ונלמד מבשמת בת ישמעאל אשת עשיו והתורה קורא אותה ביום שלקח אותה לאשה "מחלת בת ישמעאל" (פ' תולדות כ"ח, ט'), ולמה נקראת 'מחלת' משום שבשעה שנושאת אשה מוחלין לו כל עונותיו (אגרת מדרש שמואל פ"ז, רש"י פ' וישלח ל"ו, ג'), ואם עשיו נמחלו כל עונותיו ביום הנישואין על אף שעמד ברשתו (גמ' מגילה דף י"א), כל שכן באדם כשר שרוצה להשתפר במעשיו שמוחלין לו עונותיו (ש"ת אבן ישראל ח"ז סי' ל"ו אות ט') עכ"פ עם אפילו מקצת תשובה (ש"ת דובב מישרים ח"א סי' כ"ב, ארחות רבינו דף ל"ו. הזמנות אות י"ד).

ב. **טעם מחילת עונות.** י"א הטעם למחילת עונות משום הקמת הבית לקיום מצות פריה ורביה (אי"א בוטשאטש סי' תקע"ג), וי"א הטעם משום שעד הנישואין היה האיש פלג גופא וכשנושא אשה נהיה גוף שלם (מהר"ל, גור אריה פ' וישלח) וממילא נעשה כברייה חדשה ולפיכך נמחלין עונותיו (ש"ת להורות נתן ח"י סי' צ"ו).

ג. **כלה.** יש שנוקטים שרק החתן מוחלין לו כל עונותיו (ש"ת יד יצחק ח"ב סי' ק"ג), ויש שנוקטים שגם הכלה מוחלין לה כל עונותיה (לפי גירסת ילקוט שמואל רמז ק"ז, תשב"ץ סי' ס"ה), וכך מבואר מזה שנוהגים שגם הכלה מתענה לפי הטעם שמתענים ביום החופה משום מחילת עונות (אות ה'), וכן לפי שני הטעמים לעיל (אות ב') שייכים גם אצל כלה.

תענית

ד. **נוהגין שהחתן והכלה מתענים ביום חופתם** (רמ"א או"ח סי' תקס"ב ס"ב, אהע"ז סי' ס"א ס"א), ונאמרו בו כמה טעמים.

ה. **מחילת עונות.** משום שהוא יום מחילת עונות וכיום הכיפורים וע"י התענית מתעוררים לתשובה (ב"ש אבעה"ז שם סק"ו, והובא במ"ב סי' תקע"ג סק"ח).

ו. **שיכרות.** עוד טעם משום שמא יהיו שיכורים בשעת קידושין (מ"ב שם) כעין הדין שאין נושאת כפים במנחה משום חשש שיכרות (ש"ע או"ח סי' קכ"ח).

שטיפת הפה

ז. **מותרין לשטוף את הפה במים** כדין תענית יחיד (ש"ע סי' תקס"ז ס"ג), וכן מותרין לצחצח את השיניים במשחה או לשטוף במי פה (ע"פ מ"ב שם סק"ב), בפרט כשיש לו צער, רק שידקדק לא לבלוע כלום (ש"ת מנחת יצחק ח"ד סי' ק"ט).

עד מתי מתענים

ח. **חופה ביום.** כשהחופה מתקיימת ביום, מתענים עד שישתו מכוּס ברכות האירוסין תחת החופה אבל אינו צריך להשלים עד צאת הכוכבים (רמ"א תקס"ב שם), ומובן יותר לפי הטעם משום שיכרות בשעת קידושין, מ"מ גם לפי טעם של מחילת עונות, יש להבין את זה משום שסוף סוף הוא יום טוב שלו הרי אינו מן הראוי לצום כל היום (פמ"ג אי"א סי' תקע"ג, חכ"א כלל קכ"ט ס"ב).

גליון זה נתרם ע"י פטרונו המערכת רודף צדקה וחפד הרה"ח ר' יהושע שמואל בלייער שליט"א - אב"י ירושלים לע"נ אביו עמרת ראש המשפחה הרה"ח ר' יצחק ב"ר מרדכי יהודה בלייער זצ"ל תלמיד הדוק לרבו אב"ד גאלאנמא זצוק"ל וענטא - דובליז - לונדון | נפטר ט"ז כסלו תשמ"ז

כשרות הערים

הצורך בעדים כשרים

ז. בסדר קניני אירוסין ונישואין צריכים שיהיו בקנינים עדים כשרים, וזה דבר מאוד נחוץ שהיה על ידם מתקיימים הקנינים ובלעדם הרי לא חלים הקנינים. ולכן צריכים לדקדק מאוד למצוא עדים כשרים לכל הדיעות, והוא הדבר המעכב ביותר בסדר הנישואין, והוא יותר נחוץ משיהיה מסדר קידושין כשר וחשוב, שהרי עדים מעכבים, והמסדר קידושין אינו מעכב. יח. ופעם היה הגרש"ז אויערבאך מכובד בסידור קידושין, והבין מהר שבנוכח יש רב מטעם' שהיה אמור להיות עד קידושין והיה מפקפק על כשרותו, ולכן ניגש אליו ואמר לו שהוא לא רוצה להיות מסדר קידושין בנוכח רב חשוב כזה, ולכן הוא מעביר לו הסידור קידושין והוא יעמוד במקומו להיות עד, וכך הוה. פוסק אמיתי מוותר על כבודו ורק כדי שיצא דבר מתוקן ובלי שום פקפוק.

הקנינים הצריכים עדים

ט. לעדי כתובה. צריכים שני עדים כשרים המעידים על קנין התחייבות של הכתובה והם חותמים על השטר כתובה, ואם אינם כשרים אזי הכתובה פסולה כדין כל שטר ממון. כ. עדי קידושין. גם עדי קידושין צריכים להיות עדים כשרים ואין הקידושין חלוי בלי עדים שהרי אין דבר שבערוה פחות משנים' (ש"ע אבה"ע"ז סי' מ"ב ס"ב). כא. עדי יחוד. גם עדי יחוד צריכים להיות כשרים והם עדי נישואין, וגם בזה צריכים העדים כדי שיחול הקנין נישואין. כב. יש שקובעים אותו זוג עדים לכתובה ולכל חלקי הקידושין ונישואין (עזר מקדש סי' מ"ב, בית יצחק סי' ע', וכן הוא מנהג ירושלים עדות לישראל עמ' י"ד), ויש שמייחדים עדים אחרים לכל חלק וחלק כדי לפרסם הדבר ולכבד החתן וכלה בריבוי עדים (ש"ת מהר"ם מינץ סי' ק"ט, מהר"ל הל נשואין, נחלת שבעה סוף סי' ב) והצד השווה הוא שכולם צריכים להיות כשרים לכתחילה.

פסולי עדות מחמת קורבה

כג. אנשים קרובים פסולים הם לעדות כמבואר בש"ע (ח"מ סי' ל"ג ס"ב), וקרובים היינו שהם קרובים זה לזה בין מן האב בין מן האם, או שאחד מהם קרובים לצד החתן או לצד הכלה, ועל אף שהמסדר קידושין צריך לברר שאין העדים קרובים כלל, מ"מ לפעמים העד עצמו אינו משיש לב לקרוביו היותר רחוקים, ובפרט כשהם קרובי אשתו (כדלקמן אות ל). כד. ראשון בראשון. שני אנשים שהם קרובי משפחה בדרגה ראשונה הם פסולים להעיד כגון שני אחים או אב ובנו, ופסולתם מוגדרים כראשון בראשון. כה. שני בשני. גם שני בשני פסולים מעיקר הדין להעיד, ולכן בני שני אחים דהיינו בני דודים ראשונים פסולים להעיד מדין שני בשני. כו. שלישי בשלישי. אמנם בני בניהם מוגדרים כשלישי בשלישי וכשרים מעיקר הדין להעיד, כגון בני דודים שניים (ש"ע שם). כז. ראשון בשני. האח עם בן אחיו או אב עם בן בנו פסולים כדין ראשון בשני. כח. ראשון בשלישי. נחלקו הפוסקים בדין ראשון בשלישי כגון אח עם בן בן אחיו, או אב עם בן בן בנו, ו"א שכשרים (ש"ע שם), ו"א שפסולים (רמ"א שם), וכן ראוי להורות (פעמו"ז). כט. שני בשלישי. בן אח עם בן בן אח הרי הם שני בשלישי וכשרים מעיקר הדין (ש"ע שם). ל. בעל כאשתו. כל הפסולים לעדות פסולים גם כשיש אותה קירבה ע"י נישואין, והוא מאחר שאשתו כגופו, ובעל כאשה, כגון אם עד הוא בן דוד לאשת עד השני הרי הם פסולים להעיד ביחד (ש"ע סי' ל"ג ס"ג), וצריכים לזהר בזה, כי לפעמים לא מכירים בני דודים שניים ע"י נישואין כ"כ, ובקל אפשר להעלים עין מזה.

מחמירים אפילו קרובים רחוקים

לא. יש מחמירים שלא לקחת אפילו קרובים רחוקים אף שאינם פסולים מן הדין (סמ"ע סדר הגט אות ב') וגם כדי שלא יבוא להוציא לעז שנעשה ע"י עדים קרובים, וכן נוהגים הרבה בעלי הוראה מפורסמים (הגר"ש וואזנר, קובץ מבית לוי ח"ט עמ' ל"ג, הגרא"מ שך מבקשי תורה חכ"ז, מור"ר בעל קנה בשם) וכך נהג מור"ר מרן גאב"ד ירושלים זצ"ל. לב. רביעי ברביעי. משום כן, יש שמקפידים גם על רביעי ברביעי דהיינו בני דודים שלישיים (שם).

לג. המישי בחמישי. אבל קרובים רחוקים מופלגים כגון חמישי בחמישי דהיינו בני דודים רביעיים או אפילו ראשון בחמישי, כגון אח עם בן בן בן בן אחיו אין להחמיר כלל (קב וק"י).

פסולי עדות משום נגיעת ממון

לד. יש עדים שפסולים משום נגיעת ממון, דהיינו שיש לעד הנאה בה (ש"ע ח"מ סי' ל"ז ס"א) ולפ"ז דנו הפוסקים בכמה אנשים אם הם פסולים לעדי כתובה וקידושין.

לה. שרפן. יש שהחמירו שלא לקחת השדכן להיות עד היות שיש לו נגיעת ממון (ישמח לב ח"א סי' קס"ג, אפריון שלמה עמ' ס"ג בשם הגר"י קמינצקי, תשו' הפוסקים בשם הגר"ח קנייבסקי). אבל אחרים ס"ל שפסולו הוא כל זמן שעדיין לא קיבל שכרו, אבל אחרי שקיבל שכרו הרי הוא כשר לכתחילה (אוצר הפוסקים סי' מ"ב ס"ק ס"ה אות ט"ו בשם מהר"ט, הגר"ש"א במבקשי תורה).

לו. מחותן. מעיקר הדין מחותן שנשדכו כבר, כשר לעדות (ש"ע ח"מ סי' ל"ג ס"ו, רמ"א סדר הגט ס"ב, מהרש"ד"ם סי' ל"ג, ערוה"ש שם ס"ה), אמנם יש שהקפידו שלכתחילה לא יקחו מחותן לעד קידושין משום שיתכן שתמיד יש ביניהם נגיעה של ממון אף אם כבר נשדכו מזמן (פניני נישואין דף ס"ח בשם הגר"ש"א, קו מבית לוי ח"ט דף ל"ג).

לז. רב המסדר. הרב שמסדר הקידושין יכול להיות עד לכתובה ולקידושין, אפילו אם מקבל שכר על זה (ש"ת בנין ציון סי' קנ"ז), ואין בו משום אין שליח נעשה עד, משום שאין המסדר שליח של המקדש לברך ברכת אירוסין אלא שליחותא דקמאי עבדינן שלא לבייש מי שאינו יכול לברך לעצמו (ש"ת מהר"י אסאד ח"ב אבה"ע"ז סי' מ').

פסולי עדות משום עבירה

לח. חמדת ממון. בעלי עבירה משום חמדת ממון כגון מי שמוחזק גנב וגזלן פסולים לעדות מן התורה. והמשחק בקוביא פסול מדרבנן (ש"ע ח"מ סי' ל"ד ס"ז).

לט. רשע. רשע שעבר על דבר שפשט בישראל שהוא עבירה, והוא לאו מן התורה ועבר בזדון ולא עשה תשובה, פסול לעדות (ש"ע סי' ל"ד ס"א), אבל אם יש לתלות שעשה בשגגה או בטעות שלא ידע האיסור, לא נפסל לעדות אפילו מדרבנן (ש"ע שם ס"ב, ש"ע הרב דיני עדות ושטרות ס"ו) ובעבירה שאין בו מלקות פסול מדרבנן (רמ"א שם ס"ג).

מ. חשוד על העריות. מי שאפילו רק חשוד על העריות כשר לעדות אחרת אבל פסול לעדות אשה (טור ח"מ סי' ל"ד ס"ה, רמ"א) עכ"פ מדרבנן (חלקת מחוקק סי' מ"ה סק"ד, ב"ש שם סק"כ).

מא. טכנולוגיה. לדאבוננו כהיום יש אסון רוחני עם התפתחות הטכנולוגיה, באופן שמי שיש לו גישה לאינטרנט פרץ בלי סינון, אי אפשר לדעת בכלל עליו שאינו חשוד על העריות, ובפרט אלו שמחזיקים סמרטפון למיניהם ללא סינון שמלווה אותם סביב השעון גם במקומות נסתרים, וכמעט שלא ימלט שלא יעבור על מראות אסורות, ועל לאו ד"לא תקרבו לגלות ערוה" שכולל גם דיבורים וקשרים אישיים לכל דבר רע שבעולם, וכל הרבנים בכל העולם כבר רעשו על זה ועל חובת שמירת הנפש מזה.

מב. ולכן מי שמחזיק סמרטפון קשה בכלל לדעת אם הוא כשר לעדות או לא, ואפילו אם יש לו מראה של אדם חשוב ת"ח או ראש ישיבה, לא ידוע לאחרים את שלימות ובריאות נשמתו, שהרי קיים היום תופעה לאשמתנו שהרבה מסתובבים עם שני פרצופים, כשמבחוץ נראה כגדול וחשוב, ומבפנים, בכמה שעות היום, מעובש וחטוא עד דיטא תחתונה. והמבין יבין.

עדים חשובים תלמידי חכמים

מג. תלמיד חכם. לכתחילה יברור עדים מטובי הקהל וחשובים שבהם וצדיקים שבהם שהם בודאי כשרים להעיד (מהר"ם מינץ סי' ק"ט, סידור דרך החיים), וכן שיהיה תלמיד חכם שהם בחזקת כשר לעדות עד שיפסל, ועם הארץ הוא בחזקת פסול עד שידע שהולך בדרכי ישרים (ש"ע סי' ל"ד ס"ז).

מד. בן תורה. כמו כן לכתחילה יברור עדים לקידושין ונישואין, בן תורה העוסק בתורה כל היום, ומיעוט עסק עם העולם בחוץ, ואינו מחזיק מכשירים שאסרו חכמי ופוסקי הדור.

"עוד ישמע בערי יהודה ובהוצאות ירושלים"

אנו מאחלים ברכת מזל טוב לבבית לכבוד גיסי הרצה"ר ר' חיים אהרן בלייער שליט"א בעל 'חוקי חיים' לרגל שמחת הנישואין לבנו החשוב והיקר כבוד יהודה זאב נ"ו הפצת התורה יהיה לזכות אסת"ר בת שרה חנה לרפ"ו משפחת ישראל יוסף שטערנבוך

לכבוד ידידי ומכירי וקוראי העלון בכל מקום שהם אשמח להזמין ולקבל פניכם בהשתתפות בשמחת החתונה לבני היקר יהודה זאב נ"ו עב"ג הכלה שיתקיים יום שני פ' וישב אור ל"ט כסלו כעזרה ש"ת כאולם עטרת חי' ברוקלין ויה"ד שנוכה לשמחה בשמחתן של ישראל ככנין ביהמ"ק וכביאת גואל צדק כב"א, ידידכם חיים אהרן בלייער

"קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה" ברכת מזל טוב לאחי היקר החתן המופלג בתו"ש יהודה זאב שיהי לרגל יום שמחת ליבו יום היכנסו לחופה יהי רצון שתוכה לבנות בית נאמן בישראל ולאבי היקר שליט"א, שיוכה לראות רוב נחת מזה הבית, ומכל יוצאי חלציו, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, אמן. המאחל, יצחק בלייער - ברוקלין

"קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה" ברכת מזל טוב לבבית שנורה למעלות כבוד מורינו הרב הרצה"ר חיים אהרן בלייער שליט"א לרגל שמחת הנישואין לבנו החשוב והיקר כבוד יהודה זאב נ"ו בורא עולם בקנף השלם זה הבנף המברך, אברהם הכהן יודייקין - לונדון